

lariots

ELGOIBARKO IZARRA IDAZ LEHIAKETAK 1993

Hitzaurrea

A skotan entzun dugu gero eta gutxiago irakurtzen dela dioten lelo hori, baina hori ez da egia ene ustez. Garbi dago inoiz baino liburu gehiago saltzen direla gurean eta absurdoa litzateke salmenta gorakada horrek irakurleen murrizketa dakarrela esatea. Inkesten arabera gazteak omen dira gehien irakurtzen dutenak (eta gazteen artean, emakumeak). Optimista izateko beste datu bat: gero eta gehiago dira idazten dutenak, eta hauen artean ere gazteak nagusi.

Esaten ari garenaren adibide garbia Elgoibarren egin diren azken literatur sariak ditugu. XIII. Etxegina Bertso Paper Lehiaketara 106 lan aurkeztu ziren, eta VIII. Prosa Lehiaketara, 176. Ezin ezkorra izan datu horien aurrean, nahiz eta batzuk esaten duten hamazortzi urteak betez gero gazteek gero eta gutxiago irakurtzen dutela, baina ez da hori, inolaz ere, nik gazteen artean ikusi dudana. Ziur naiz inoiz baino irakurle eta idazle gehiago dagoela Elgoibarren, eta hori, dudarik gabe, gazteei zor zaie, eta ez ahaztu beraiena dela etorkizuna.

Baina edozein literaturatan idazle kontsagratuak irakurtzeko joera handia dago, gazteagoak eta ezezagunagoak apur bat zokoratuz. Hasten ari direnentzat zaila da aurrera egitea eta beren lanak argitaratzea. Horregatik, lehiaketak oso eskertzekoak dira ilusioaren garra ez amatazkeko.

Hona hemen zenbait idazle berriren lan bikainak, den-denak Elgoibarko harrobitik ateratakoak. Ez laga irakurri gabe.

Mikel Hernandez Abaitua

Argitaratzailea: Elgoibarko Izarra K.E.

Babeslea: Elgoibarko Udala

Arduraduna: Izaskun Elizburu

Maketatzailea: Maite Rementeria

Hizkuntza Arduraduna: Andres Alberdi

Azala: Sebas Larrañaga

Marrazkiak: Elgoibarko Liburutegia eta Mikel Kornejo

Inprimategia: Gertu Koop. E. (Zubillaga Oñati)

Lege gordailua: SS-1.038/92

ISSN: 1133-021X

Tirada: 2.000 ale

Aldizkari hau egiten diruz lagundu digute:

Kutxa Fundazioak, Herri Eskolak, Ikastolak, Pilar Ikastetxeak,
Batxillergo Institutuak eta Lanbide Heziketarako Institutuak.

Elgoibarren, 1994ko iraila

Elgoibarko Izarra Idaz Lehiaketak 1993

Partehartzaileak: 282

VIII. PROSA LEHIAKETA: 176 lan.

XIII. ETXEGIÑA BERTSO-PAPER LEHIAKETA: 106 lan.

VIII. PROSA LEHIAKETA

A maila (OHOk 7 eta 8. mailak): 81 lan.

- Txapelduna: Jon Garate Aranberri (Txapela eta 10.000 pta)
- Bigarrena: Josu Gabilondo (5.000 pta)

B maila (Ertainetako 1 eta 2. mailak): 80 lan.

- Txapelduna: Luzia Zubiaurre (Txapela eta 30.000 pta)
- Bigarrena: Unai Bravo (15.000 pta)

C maila (Ertainetako 3 eta 4. mailak): 15 lan.

- Txapelduna: Mikel Artola (Txapela eta 40.000 pta)
- Bigarrena: Ez da saririk eman.

EPAIMAHIA: Asier Etxaniz eta Jasone Osoro.

XIII. ETXEGIÑA BERTSO-PAPER LEHIAKETA

A maila (OHOk 5 eta 6. mailak): 82 lan.

- Txapelduna: Goiatz Leibar (Txapela eta 8.000 pta.)
- Bigarrena: Esther Gurrutxaga (4.000 pta)

B maila (OHOk 7 eta 8. mailak): 19 lan.

- Txapelduna: Zuhaitz Gurrutxaga (Txapela eta 15.000 pta)
- Bigarrena: Lore Agirreazaldegia eta Arantza Ramos. (7.000 pta bakoitzari)

C maila (14 eta 18 urte bitartekoak): 5 lan.

- Txapelduna: Irati Agirreazaldegia (Txapela eta 30.000 pta)
- Bigarrena: Ez da saririk eman.

EPAIMAHIA: German Meabebasterretxea eta Izaskun Elizburu.

PROSA: A maila

1.SARIA: JON GARATE

FITXA TEKNIKOA

JON GARATE

- 1980ko maiatzaren 12an jaio zen.
- O.H.Oko ikasketak bukatu eta ertainetakoak hasiko ditu.
- Txikitako "postre"-rik gustokoena, aitonak ardota bustitako ogi mamia omen zuen.

Zertzeladak

✓ Larogeita bat lan aurkeztu ondoren, bera txapeldun. Gainera, hau izan omen da txapelketarako idatzitako lehen idazlana. Ez da, bada, batere makala Jonek egindakoa!

✓ Bertso - paper lanak probatu ondoren, "nahixao dot idazlana, hobeto espresatzen dot nahi dotena". Gainera, bertsoak idaztea zailagoa iruditzen zaio, "oinak asmatu eta inspirazioa behar da".

✓ Bere lanaren nondik-norakoei buruz galdetzean, istorioa politikari buruzkoa dela erantzun digu. 2015. urtera salto egin eta Alderdi Berdea omen dago buru. Hortik aurrerakoak ...

✓ Oso argi dauka idazle izateko, aurrez irakurle izan behar dela, "estilua, hiztegixa eta abar topau bihar ditxu beste idazle bat-zuengan".

✓ Beste idazle elgoibartar baten aurrean gauden galdetzean, "idazle izatia oso zaila da, hobya da neretzat, baina ezin da esan". Denbora izango dugu testigu.

2015: BAI OTE?

-Grrr...! Begira ezazue artikulu hau! -zioen Mactavish-ek, ordurarte eskuartean edukiriko egunkaria zimurtuz eta ondoren lurrean zapalduz- berriro ere "Greenpeace"-eko gazte talde muturluzearen manifestaldi itzela!

– Zer nahi dute oraingoan, zuzendari jauna? -galdetu zuen zuzendariordearen, ordearen, ordearen, ordeko Txorovitz Jaunak, instintiboki bere atzamar erakuslea hortzordeen artera eramanez-.

– Oraingoan zentral nuklearren aurka-ko kanpaina bat omen da...eta txarrena da jendea beren alde dagoela! Horrela ezin da jarraitu, mahai inguru honetan bildu garen guztiok dakigu gasolina eta petroleoa, energia alternatiboz ordezkatzeko badute, zentral nuklearrak ixten badituzte eta "aerosol"-en produkzioa eragozten baldin badute, ezingo dugula ogirik atera.

– Arrazoi duzu -aldarrikatu zuen bere bibote motz eta fina orrazten ari zen Michigan-ek- nik ere hala uste dut, eta petroleo munduan aberasten ari ginen guztion partez diot, gure akabua suerta daitekeela. Jada, petroleoaren litroaren kostua zeharo jaitsi da, 20\$-etara helduz. Pentsatzea ere, 1995. urtean kupela 70\$-etan zegoela. Jendea ez da gutaz fidatzen eta kotxe elektrikoak erosten ari da. Ezin da deus egin, petroleoaren prezioa neurrigabeki jaitsi dugun arren, ez da tantarik saltzen.

– Eta dena gobernu berri honengatik, -murmurikatu zuten ordurarte ixilik egon ziren zentral nuklearretako bi zinegotzik, aho batez- gisa honetako manifestaldiak bultzatzeaz gain jendea bereganatzen duten

kanpainak ari dira burutzen.

– Bai, Alderdi Berdea mundialki nagusitu zenez geroztik, pipiak janda bezala gauden -azpimarratu zuen Mactavish-ek, bere aurpegi marduleko masailak hasperen batez puztuz-.

– Eh! Aizue! Nola ez zait lehenago bururatu, -argitu zitzaizkion bere bi suzko bolak- ideia bikain bat dut! -gure pertsonaia xixtrin eta luze hau ez zen galtzetan kabitzen.- Gogoratzen al duzue orain dela urte batzuk gertatu zena, aurreko mendearen azkenetan?

Ixiltasuna. Denak jakinminez egonezirik daude, mahaiburuko Michigan jauna atzazalak jaten hasten delarik, zera pentsatuz: "zer arraio axola digu 2015. urtean gaudenoi aurreko mendearen azkenetan gertaturikoa...?"

Bbbzzzz - euli bat aharrausika ari da, ixiltasuna espero zuen Txorovitz Jaunak eskuartean harrapatzen duelarik.

– Baaa -jarraitu zuen, hitzak ondo neurtuz- Alemanian Alderdi Berdeko bikote bat politikan nagusitzeko arriskua egon zeneko aldia ari naiz... Je, je, je, je...! -Hura baino irribarre hotz eta gaiztoagorik!- Badakizue zer gertatu zen, eztaaaaaa??

– Aizu! -marru egin zuen Mustafa Halik- Hau ez da gero asmakizunetan ibiltzeko momentua!

Segundo batzue, galduriko harrotasuna kostata errekuiperatuz, hizlariak, zutik jarrit eta zetazko gorbata zuri-gorriari ikutu batzuk emanez, berriro prestatu zen 60 gari-zuma t'erdia pasaturiko aho gaixoa zabaltzeko. - Ez dakizuela, beraz, eh? Lasai, normala da, izan ere ez duzue esperiantziarik eta...

eta...- kokildu zen Mustafaren uko eskua inoiz ikusiriko ukabil haundienean bihurtu zenean - ejem...Bada, bikote hura erahila izan zen, Alemaniako politiko batzuk izaki. Nire ideia da, gaur egun politika Berdearen ardatz den Carrot anderea hiltzea. Ondoren badakizue, diru pixka bat jarein eta inork ez du nor izan den jakingo! - aldarrikatu zuen ukabila mamurtuz, eta horrela, barneko euli gaixoaren bizia zanpatuz. Hau lortu ezkeror, bidea libre izango genuke berriro, jendeak Partidu Berdean ere mafia haundia dagoela pentsatuko baitu. Burutapen horren ondorioak garbiak izan ziren Empire State-ko bulegorik ederrenean bildurik zeuden haundi-maundiengan. Michigan, eskua bere aurpegi luzekarako haundiegia zen sudur borobilen sartzen ari zen. Mactavish-ek lokartu aurpegia zuen, "hau al da dena" esanez bezala. Besteak ixilik zeuden, buruari hazka eginez. Txorovitz Jaun ilustratua, amen batean jaitsi zen zeruaren goienetik, zeharo kuxkurtu zen arte, hain zen sentikorra...(besteak, ixilean "Muelle" deitzen zioten). Norbaitek hitzegin behar, eta Mustafa hasi zen:

- Ez da ideia txarra -hasi zen, "Muelle"-ren bisigu begietan disdira berrezarrit - baina ekintza horretarako oso organizatuak egon behar dugu, mertzenari batzuk kontratatu beharra dugu eta momentu egokia behar dugu...

- ... begira, hau ez da dena: CARROT ANDEREA HITZALDI BAT EMANGO DU PARTIDU BERDEAREN 10. URTEURRENEKO FESTAN. -moztu zion Mactavish-ek txarolezko oinetakoen marka zuen egunkari elektronikotik paper hilera atereaz eta ozenki irakurrit-. Momentu egokia aurkitu dugu eta ideia zahar samarra den arren, dugun egoerak horretaraino bultzatzen gaitu.

- Ba, nik proposatzen dut -errebindikatu zuen Mustafa-k pinportatxo betetako aurpegia irribarre zital batek estaltzen ziolarik- ideia hau, asmatu duenak eramatea

aurrera...

- Ongi da -ziurtatu zuen Mactavish-ek "Muelle"-ri kexatzeko betarik ere eman gabe-. Baina "plan" hau aurrera eramateko zera egin behar dugu...

TRRRRIING!!!

- Bukatu da azterketa, paper nagusiak mahai nagusiaren gainean utzi eta irten gela honetatik.

Maisuaren ahots lasaia da, Oxford-eko Unibertsitateko Biologia ikasketen estraine-ko urtean dabilzan ikasleen aztoramena probokatuz.

- Oh, ez! ezin daiteke izan! Pasa al da denbora?!!

- Bai eta kitto -benetan hiztegi aberatsa du maisu honek! Batek baino gehiagok emango lioke muturreko bat gustura, irakasle xelebre hau klaseak telebistaz ematen izango ez balitz... izan ere 2015.urterako aurrerakuntza handiak ekarri dizkigu, batzuk zoritxarrekoak...

- Putza, ez diat bukatu! -irteten da ikasle gehien ahoetatik, behin gelatik kanpo eta zinta transportadoreak garamatzala.

- Bai, eta hori pluma neurologikoa erabili dudala, -kexatzen da beste bat- badakizue, gauza bat pentsatu eta uhin neuronalak jasotzen dituen bolaluma, eta ondoren berak bakarrik idazten duena.

- Mirari hutsa!

- Ez pentsa... txarrena da neskatan pentsatzen hasiz gero sekulako zorakeriak inprimatzen dituela orrian; zeharo kontzentratu egon behar da!

Heldu gara irteera-atera. Ni, Ralf eta Beverly kanpora irten gara, Unibertsitatea inguratzen duen belardiaren usain gozoa frogaren urduritasunaren ondorioz estuturiko bi biriketara zabalduz. Zerua txit alai dago, Beverly-ren begien kolore berbera du, Tamesis ibaiaren kolore berbera, garbitasun bera, gardentasun bera. Poeta batentzat doi

daitekeen inspirazio egokiena, margolaria-
ren paisaia, erromantikoaren deklaratzeko
momentua; udaberriaren bihotzeko eguna.

Amen batean Park Avenue pasatu dugu,
eta bertako ezko lurrina atzean utzi ondoren
hiri erdigunean sartu gara:

- Nik benetan oker egin diat azterketa
-diot nik, ordurarteko isiltasuna mozteko
ahalegin bat burutuz.

- Ez zen, ba, horren zaila - kontrajarri
da Ralf. Benetan mutil harrigarria da, jeinu
bat. Aita zientzilaria du eta bien artean
hainbat esperientzia xeble egin dute.
Sinesgaitza iruditzen bazaizue, ikasketa
ertainetako azken testean 160ko koefiziente
intelektuala ateratu zuen.

- Eta zuk, Beverly, ondo egin duzu?
-galdetzen diot neska ilegorriari. Adatsa zint-
a batekin lotua du, ia gerriraino iristen zaio-
larik.

- Pss, hala-hola!! -indiferentzia arrasto
bat ageri da haren beginarian.

- Zer darabilzu buruan? -Ralf ere ohar-
tu da airean zerbait arraroa dagoela.

- Egunkari elektronikotik ateratako berri
batean datza kontuak -hasien da, pentsatuz.

- Zer, munduan zehar harturiko berriak
inprimatzen dituen metalezko xafla flexible
hori? - interesatzen da Ralf, bere betaurreko-
etan dizdira bat erreflektatzen delarik.

- Bai, horixe bera. Nik badut horietako
bat eta gaur, azterketan geundenean, xafla
elektronikoko bonbilatxoa piztu da, eta pan-
tailan "Greenpeace"-eko manifestaldi bat
delakoari buruzko informazioa agertu da.
Horri ez diot kasurik egin. Baina, denbora
oso gutxira, berriro piztu da argi gorria eta
bertan Carrot anderearen hitzaldi bat aipatu
da.

- Baina Carrot andrea ez al da Alderdi
Berdearen buru? -galdetu dut, argibide bila.

- Bai, eta horretaz aparte, Bean Carrot
nire izeba berbera da. -Ralf eta ni ahozaba-
lik geratzen gara, sinestu ezinik.

- Alderdi Berdearen garaipeneko

10.urteurrena ospatzen omen da. Pantailan
berri hori atzeman bezain laster, informazio
horri buruz sakonketa eskatu dut...

- "Enter" botoia -puntualizatzen du
Ralfek.

- ... eta ondoren, inprimatzea eskatu
dut...

- "Inprimatu" botoia sakatuz -berpun-
tualizatzen du "jeinuak".

- ...nahikoa izan delarik xehetasunak
jakiteko.

- Arranopola, hemen al duzu notizia?

- Oh, John, bai! patrikan sartu dut. Aja!
Hemen da!

- Zer dio?

- Hitzaldiak igandean izan behar omen
du, Alderdi Berdearen egoitzan. Eguerdiko
12etan hasiko da eta ondoren bazkari mun-
diala dastatuko da.

- Beno -adierazten du Ralfek- hemen
zuengandik banatu behar dut.

- Gero arte -agurtzen dugu Beverly-k
eta nik, aho batez. Ralf etxera bidean doa,
burumakur. Ez da alai sentitzen, hots, bera,
EKO-TALDEKO hirukotearen garuna, bazter-
turik sentitzen da, arkitektura gotikoko aint-
zinako etxe-ilada batera hurbilduz. Birritan
pentsatu gabe, hori kolore zaharkitua duen
botoia sakatzen du.

- Nor da? -interesatzen da ahots metali-
ko bat.

- Zabaldu atea, Nany. Neu naiz, Ralf
Staumpton.

- Ahots ezaguketa gairatua -onesten
du Nanyk, Staumpton-tarren etxeko segurtas-
un-errobotak.

SCLASS!

Atea zabaldu ondoren, korrika igotzen
ditu eskilarak eta bere bizileku apalera sart-
zen da, zehazki logelara. Bidriozko orriak
dituen koaderno (hauek paperaren desa-
gerpen ia osoa ekarri zuten) ohe gainean
utzi ondoren, ispilura begira jarri da. Aurre-

an metro eta hirurogeita hamabosteko gazte ilehoria ikusten zuen. Aurpegian bi botila hondo eta hauek eusten, pinportatxo zoskitako arrano-sudurra. "Itsusia naiz benetan, horrela normala da Beverly-k nitaz pasa egitea. Giharrerik gabeko gorputz guri hau aldatzerik banu...".

– Raphael, lazтана, heldu al zara etxera? -zioen ahots kantari eta femenino batek, Ralf-en gogoetak eten zituen.

– Bai, ama, oraintxe noa.

Pauso baldarrez sukalderantz abiatu zen, XVIII.mendeko kuadro z gainezka zegoen pasabidea atzean utzi ondoren.

– Ez al duzu aita agurtu behar? -galdegin zuen kristalezko irudi hauskor bat zirudien Mary Cleaner-ek.

– Nola, aita hemen al dago? -begitartea alaitu zitzaion, aita zientzilaria gutxitan egoten baitzen etxean.

– Bai, "imentuen" gela delako horretan dago, zuen traste berri horri azken ukituak emanez.

Gehiagorako betarik eman gabe, hor abiatzen da Ralf zalapartaka, bere asma-kuntzak egiteko erabiltzen zuen gelara. Atea zabaldu eta era guztietako argi biziak itsutzen dute. Makina trapezoidearen ondoan, silueta bat ageri da.

– Aita! -pozten da Ralf, bere "egileari" besarkada sutu bat oparituz.

– Hemen da nire seme kuttuna! -aita ere ez da batere triste.- Begira, denboraren makinari azken ukitua eman diot eta dispositibo berriak sartu ere bai.

KUIK-KUIK-KUIK...

– Itxaron momentu bat, aita, "video-telefonoa" da eta.

Korrika joan da bere logelara, eta aparatua pizturikoan Beverly-ren aurpegi golpeztatua atzematen du.

– Baina zer arraio gertatu zaizu? -harriturik Ralf-ek.

– Zera, nire aita egunkari elektronikoa

hartu dudala konturatu da, eta badakizu horrelakoetan nola jartzen den... Baina hori ez da kontua, zerbait garrantzitsua dut zuri kontatzeko. Jada deitu diot John-i eta Farewel gurutzbidean elkartzekotan gara, lau t'erdietan.

– Ongi da, han izanen naiz.

– Azkena haiz Ralf, beti bezala iseka egin dut.

– Noski, baina nik egin dut ibilbide luzeena. -kexatzen da Ralf.

– Jada elkarturik gara eta bidegurutze alboan dagoen "Peter's Breakfast" taberna xelebreko mahai baten eserita gaude.

– Utzi kontu horiek alde batera eta entzun: izeba Carrot-en dei bat jaso dut etxeratu bezain laster eta ...ASTEBURUA NEW YORK-EN PASATZEKO aukera ematen digu, bere hitzaldira joateko aukera izango dugularik!.

– Nola, "dugularik"? -urrunean esperantza bat nabari dut.

– Bai, entzun duzuen. Antza denez EKO-TALDEA oso ezaguna da munduan zehar egin ditugun ekintzengatik.

– Ederki, itzela izango da! Gurasoei abisatu ondoren maletak egin eta U.S.A-ra egingo dugu hegaldia! -astoratzen da Ralf.- Benetan pozik nago. Azkenik nire ametsa lortuko dut ikustea: NEW YORK!!

"Zergatik izan ote dut ideia irigarri hori, zergatik?. Ez banu ahorik zabaldu ez nintzatekeen orain horrela egongo, eskuan diruz beteriko maleta bat eta mertzenariak kontratatzeraz. Benetan ergela haiz, Txorovix!".

– Hau ikusgarria da! -marru egiten dut. A ze nolako etxeorrazak dauden Manhattan-en!. Denda ugari eta hamaikatxo banku; zoragarria!

– Eta zer deritzozue, Askatasunaren Anderea eta Manhattan ikusi ditugunez gero, Brooklyn bisitatzen badugu?. Bihar arte ez duzue Carrot anderea ikusterik izango -adierazten digu espainiar jatorriko "giak".

– Oso ongi, Paco -baieztatzen du inoiz baino ederrago dagoen eta blusa zuria eta fraka gorriak daramatzan Beverly-k.

“Iritsi naiz Mar de las Tinieblas tabernazulo honetara. Nortzu ote dira bilatzen ditudanak?. Nagusiak gaizto aurpegia zutela esan dit. Biak ere burusoilak, bat lodikotea eta bestea meharra. Aja!. Mahai horretakoak behar dute izan: ea kontrazeinua badakiten”.

Txorovitz bi gizonengana hurbildu eta gero esaten die:

– Non da komuna...

– Etxean daukaguna...-erantzuten du Ozeano-ko ur guzia edan duela dirudien gizon potzoloak.

– Ongi. Begira, azalduko dizuet...

– Hau da hau aldaketa! -harritzen da Ralf.- Lehen horren auzo aberatsak eta orain pobrezia hau. Nola liteke?

– Ikusten duzue, mundua oraindik ez dago batere ondo -gaineratzen du Pacok-baina etorri taberna honetara. Pixalarri handia dut eta zerbait edateko aprobetxa eza-zue.

– Zer jartzen du errotuloan? -harritzen naiz.

– “Mar de las Tinieblas” da, “Behelainoaren itsasoa”, ingelesez -argitzen digu Paco-k.

– Benetan itxura beldurgarria du “zulo” honek -dio Beverly-k.

– Oh, ez zaitez horrelakoa izan! -zuzentzen dut.

Behin taberna barruan hasten da Ralf:

– Eh! Begira hiru tipo horiek. Bat male-taduna eta beste biak marjinatu itxurakoak. Ez al zaizkizue susmagarriak iruditzen?

– Ba, egia esan bai. Oso klase sozial ezberdinetakoak dirudite, -azpimarratzen dut, betartea zimurtuz- irrati anplifikadorea jarriko dut, zertaz ari diren entzun dezagun.

– Baina hori delitu bat da, intimitate delitu bat! -kexatzen da Beverly.

– Ixo!

Bzzz Bzzz ...beraz, guk, zuk musuzapia uzten diozuna tirokatu behar dugu -bukatzten du gizonkoteak.

– Bai, nik, galtzailea naizela onartuz, musuzapi bat oparituko diot Bean Carrot-i eta ondoren zuek... zgss eta kitto. Hemen duzue diruaren zati bat -mintzatzen da gizon dotorea.

– Entzun duguna nahikoa da. Oh, ez, izeba hil nahi dute! -dio Beverly-k negarti.

– Ixi! Seguraski kontrako Alderdikoak izango dira -diot ausarki.

– Hara, hor dator Paco, joan gaitezen hemendik!

Paco gaixoa eskutik hartuta joan gara laisterka batean gure hotelera. Plan bat pentsatu beharra dago, eta azkar azkar !

Hura bai ikuspegia. Era guztietako jendea metro karratu batzuetako egoitza niniño batean. Gu ere han gaude, “X” deitu diogun gizon misterioitsua non ikusiko.

– Izeba eta polizia abisatu ditugu gerta daitekeenaz, orain...

– Begira, han dago! -seinalatzen dut izerditan blai dagoen gizon altu bat.

– Azkar, aurrez pentsaturikoa aurrera atera behar dugu!

“Laster da momentua. Carrot-i musuzapia eman behar diot. Arraioa, zertan datoz hiru gazte hauek niregana?”.

– Etorriko al zinateke gurekin piska batean? -dio neska ilegorri batek.

– Mesedez -betaurrekodunak.

– Faborez -hirugarren mutilak.

– Zer nahi duzue? Baina...zer...mmm!.

– “Nora naramate? Nola liteke hau? Nik izan behar hilketa prestatu behar duena, eta bahitu egin behar al naute?

– Lortu dugu -pozten da Ralf.

– Bai, behin gela huts honetan plana erraz burutuko dugu -baieztatzen dut.

– Zer egin behar didazue? zergatik lotu nauzue? -beldurtzen da agurea.

– Badakigu zerbait zikinean sarturik zaudela eta laster hitzegingo duzu.

– “Pistolarekin apuntatzen banaute ere, ez dut egia esango” -pentsatzen du Txorovitx-ek.

Bapatean, Ralf-ek irribarre bihurri batekin eskubeteko kaxa baten botoia zapaltzen du eta ondoren transformaketa izugarri bat gertatzen da. Kaxa txikia zena, makina bel-dugarri bihurtzen da, forma fijorik gabekoa, trapezoide antzekoa.

– Hemen duzue denboraren makina! -enuntziatzen du Ralf-ek, harrosko.

Geratzen zitzaizkion ile urriak galtzeko zorian egon den Txorovitx Jauna aulki batean eserarazten du aldi berean, Beverly-k. Ondoren, Ralfek, intxaur erdiaren forma duen kasko metaliko bat jartzen dio gure “biktima”-ri. Amen batean, “jeinuak” botoi hori bat zapaltzen du.

– Zer da trasto madarikatu hauuuuu...!!! -makina Txorovitx-en neuro-netan eragina egiten hasten da.

– Orain ikusiko duzuna izango da, zuen gobernuak agintzen segi ezkerro, zer gertatuko litzatekeen -aipatzen du Ralf-ek, argibideak emanez.

– Hiru milagarren urtera joanen gara.

Ixilunea, Txorovitx-en aurpegiaren kolorea gorrituz doa.

– Orain hamabost milagarren urtera.

“Muelle”-ren garraisiak, aurpegiaren kolorea more-urdina da.

– Eta azkenik hirurogei milagarren urtera.

– Aahhhhhh!!!

– Jada, informaturik gaude nortzuk diren guzti honen atzean daudenak -esaten digu O’Conor sarjentuak. Benetan zoratu duzue Txorovitx Jauna, den- dena esan baitu. Carrot anderea oso kontent dago zuekin, opariren bat eginen dizue...

– Orain Ingalaterrara itzuli behar dugu -penatzen naiz- baina Ralf, zer ikusi du Txorovitx-ek gaur goizean?

– Aaaaah? Ezin dizuet esan. Dударik gabe EKO-TALDEAK eragotzi behar dituen

irudiak ikusiko zituen.

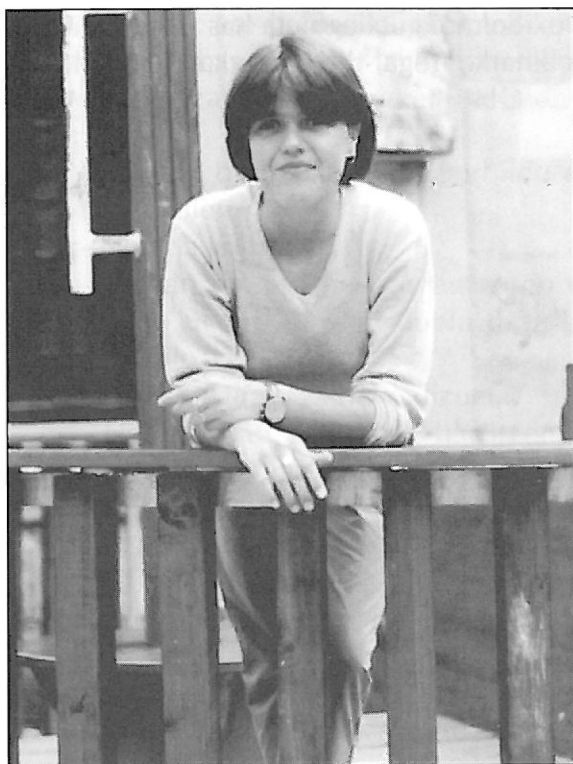
– Bai, hasten naiz -oraindik lan asko dugu egiteko. Aberatsen eta behartsuen arteko tarte geroz eta handiagoa da. BAI OTE, guzti hori kanporatzea? BAI OTE, politikoen zikintasuna garbitzea? BAI OTE?!

– Sermoi gutxiago eta has zaitezke ikasten biharko froga -dio barrezka Beverly-k.

– OH!

PROSA: B maila

1.SARIA: LUZIA ZUBIAURRE

FITXA TEKNIKOA

LUZIA ZUBIAURRE

- 1978an jaioa urtarrilaren 15ean.
- Ikasketa ertainetako 3. maila hasiko du.
- Bi urte t'erdirako "sebillanak" dantzatzen omen zituen. Izan ere, oporrak Huelvan pasatzen zituen.

Zentzeladak

✓ Ez da hau izan idazlan bat egiteko Luziak boli-grafoa hartu duen lehen aldia. Izen-abizen hauek ezagunak zaizkigu aurreko urteetako txapelketetik. Sariren bat irabazteagatik, seguraski!

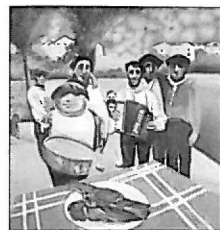
✓ Izenburuarekin topo egitean, hiztegi laguntza eske joateko tentazioa ematen du. Horren beharrik gabe, berak argitu digunez "zantzoa irrintzixa da, pozik egoterakuan barrutik ertetzen dan irrintzixa".

✓ Nahikoa aspertuta dago istorio baten kontaketak beti era berdinean egitearekin, horregatik estruktura berezia eman dio, "banaketa honen bidez, bere bizitzan zihar eindako zikatrizak nola ein zitxuan, zein etapatan, lelengua, bigarrena, era honetan kontatzen digu bere bizitza".

✓ Berehala antzematen zaio Luziari elgoibarreraz hitzegiteko duen grina, idazlanean bertan ere somatzen zaio hori. "Euskera Batua, neretzat, hotza da. Ez jata gehixegi gustatzen". Ikastolan ikasi omen zuen eta oraindik haren arrastoak nabariak omen dira beraien hizkeran. Horregatik, barru-barrutik atera zaio "neri penia ematen dia pasatzen ari danak, txikitatik ikasi doguna galtzen ari da".

✓ Amaren esanak askotan alferrikakoak izaten diren arren, kasu honetan, Luziak istorioaren mamia amari zor dio, "berrogeiren bat urte edo atzera jun naiz, nere amaren garairaino. Berak kontautakuak dira".

✓ Azken aitormena: hitz ezezagun eta berriak oso gustuko omen ditu eta horregatik irakurlea behin baino gehiagotan hiztegiaren beharrean aurki daiteke. Hala ere, merezi du!

ZANTZORIK EZ HEMEN

Lau dira orbanak, bi saminak. Seiak San Pedrok atea irekitzen didan arte eramane beharko ditudan berunezko gurutzeak. Ezin ihes egin; barrua urratzen digute eta kontzientzia pisutzen. Apika-apika zahartzen goaz, buruan dauz-kagu burua galtzen dugun arte. Pausoa ematea zailagoa egiten zaigu, ez da urteen pisua, bekatuen zama baizik. Bidean jasotako oroigarriek gorputza atontzen digute, izan garenaren berri emanez. Lotsaren lekuko dira. Urteen poderioz, algara zuriak, negar ilun bilakatzen dira, geroa iragan hotz bihurtzen den legez. Ez dira ez gaur goizeko kontuak eta gaur goizean ere bisitatu naute, osteko barealdirik gabeko borroken infernua.

LEHENA

Ene jaiotetxetik gertu, bazen urmahel bat. Aitonak bere garaian ibaian egindako uharka zaharra zen. Oraindik gogoan dauzkat, buztin odoltsuaz aurpegiak zikindu eta antzezten genituen sasi akelarreak. Anaia nagusiak, Joxeanek, eta biok egiten genituen sorgin dantzak, alboko Patxi genuen deabrua. Animalia bihurtzen ginen, arrano nahiz lehoi, eta horzkada bat zela, ostiko bat zela, eguneroko etxerako bueltak munduaren azkena zirudien. Marinela bat gorritzeko besteko laidoak opatzen genizkion elkarri. Aurki ahazten genituen, ordea, horrenbeste zarata eta akerraren adarrak baino okerragoak ziren burutazioak.

Uztaileko goizik beroenean gertatu

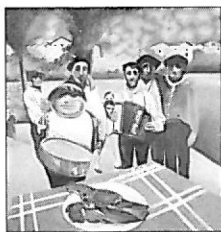
ziren gertatu beharrekoak. Orain dakit hura zela jolas eta borroka haien akabu bakarra. Zakur amorratuen antzera borrokatzen genuen. Kolpeak bata bestearen atzetik zetozen, bata bigarrena zekarren. Indar neurkabeaz ari ginen. Ez dakit haseran otu zitzaiguna, baina hamaika urteko ume mukizu hirukote batentzat, ondorio latzak ekarri zituen.

Sorbaldan sastada ito bat nabaritu bezain pronto, itsu-itsuan bultzatu nuen iltzeak bailiran sabelean hatzak sartzen zizkidana. Errekondoko harritzarren kontrako krakada burrunbatsu hark begiak zabaltzera bultzatu ninduen. Odol berotan nuen besoaz arduratu ere egin gabe, aldapan gora hartu nuen.

Barrua baretu zitzaidanean egin nuen nigar, inoiz egin dudana nigarririk sakon eta goibelena. Joxean "errena"-ren bidea betirako erripa izango zen gainerantzean. Sorbaldan daukadan sinadurak gogorarazten dit.

BIGARRENA ETA HIRUGARRENA

Ezin ukatu hamasei urterekin mutil ederra nintzenik. Ile motz tente-tentea neukan, eta katagorriek besteko begi biziak. Argala nintzen arren, mutil sendoa. Lagunek "kirikiño" deitzen ninduten, herrian oster, "Potzugorriko Xanti" entzuten zen edozein kale zokotan, "Lotsagabe bazter nahaslia!" zen oihartzuna. Zenbaiti hamai-ka buruhauste eman nion, oiloak zirela, etxeko beirak, gurdia nahiz elizako kalizarren desagerpena ...

Inongo etxetan ospe haundirik ez baneukan ere, neska guztiak ika-mikatan hasten ziren nire presentzia hutsaz. Uda aldean, erreka jaiotzen zen tokitik gertu hartzen genuen bainua, eta egunero geneukan burua haizez beterik zeukan txolin bat atzetik jarra ka.

Maitasunari eta baita jaiko mezan entzuten genuenari ere hor konpon eginaz, bularra goataz betetzen zuten makina baten jarraitaldiekin egin genuen kitto. Garo artean ezkututzen ginen parera iristen zitzaizkigun arte. Orduan izaten ziren komeriak, haien oihu eta nazka muturrak, zortzi lagunak bidera atera, bisitariei ipurdia eman eta galtzak behera tiratzen genituenean. Zenbat koplak.

– Ez al zerate, ba, gu prakaripe ikustera etorri?

Erromeri arratsetan aitzak esan ohi zidan:

– Xanti, emakumiek biguina ematen al diate? Jun bihako haiz ba batenbati gerri-txik estu-estu heltzera!

Lagunen ahotan dantza motel haiek zerua bera baino hobeak ere baziren. Baina haiek neskaren batekin gustatuta zeudelako zen. Nik ez nuen bat bera ere laketa; bazen bularralde ederra zuenik, baina orduan itsusi mintzatzen zen.

Herriko jaietan, ordea, plazaratu nintzen. Pedro Marik, Nekane errementariaren alabarekin egiten zuen dantza, Iosebak Maria ile-horiarekin, Patxik Inesekin, Joxemielek Maribi titi haundiarekin ... Eta han nengoen ni, Epelderen ondoan, zapatariak emazteari oina zanpatzen zion bakoitzean izugarritzko barreak botatzen. Hura zen alboetara so egitean jasotzen nituen irribarre ausartak ekiditeko bide bakarra. Konturatu ere egin gabe, alboan neukan Begoñitaxok kristona luzatu zidan:

– Ikutuoizu ipurdixa zure amari, txarri

galanta!

Epelderi begiratu nion, ito beharrean zegoen, tomate heldu bat baino are gorriago, algara alkandoraren golkoan isildu nahian.

– Hi bai haizela txarrixa!

Apaizarengana jo behar izan nuen, Begoñaren eratzunak aurpegian egin zidan zauria ikus ziezadan.

– Nola ein duk hau Xanti?

– Begoñitaxo Errotakoak ...

– Badakik seme tentaziuei eusten ikasi bidala...

– Ez naiz baina ni izan ...

– Guztiontzat da zaila hauen aurrian atzera eitxia, gazte!

Ez dakit zerk bultzatuta, beharbada agure haren hizketa nardagarriak, tentazio berri bati esaldi egitura eman nion:

– Berorrek ere badaki emakumien azal leunak zabalduetako gonbitiari ezin jakola ezetzik esan, eh?

Gau hartan bi ubeldurarekin itzuli nintzen etxera, bata begiondoan eta bestea Don Pedoren makilak harrapatu zuen ezkerreko orkatilan. Geroztik eta gaur ere, hauek utzitako seinaleak argi eta garbi bereiz daitezke oraindik.

LAUGARRENA

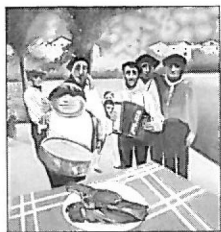
– Bularreko ilia haz daitxezen tabakua ona dala entzun dot -bota zuen losebak.

– Hiri erozer esan eta hik dana barrura, babua! -erantzun genion aho batez Patxi eta biok.

– Badaezpada ere egunian bost bat erretzera nixe ...

Patxiren aitarena zen Goikosoron elkartzen ginenean besterik ez nuen erretzen. Patxi, ordea, hiriburuan ikusiak nituen

tximinien antzera hasia zen.

– Aio, mutilak!

– Aio, Kattalin!

Ezin nuen urruntzen zen gorputz hartatik begirik aldendu. Behiala neska moko bat zenak, logurea kentzen zidan gauetan; emeenganako nuen ahalke sentimendu hura desagertua zen jada.

– Mekaguen! Itxura makala zeukak hire arrebak, Patxi! Ama maitxia! -losebak ezin ahoa itxita mantendu.

– Jun hadi pikutara! Ez al daukak nahikua Maria ile-horixakin? -arriba, ezagunak zituen esku luzeengandik urrutiago hobeto.

Jai arratsalde hartan asmo bakarraz egin nuen herrira: Kattalini gerritik estu estu heltzeko asmo bakarraz. Berarentzat jantzi nituen praka eta alkandora dotoreak, Isabelen ezkontzara eraman nituen zapa-tak. Amonak Txinako enbajadoretzat hartuko nindutela errepikatzen zidan. Ez nuen Kattalin aurkitu.

Astelehenean bidegurutzean itxaron nion; merkatutik zekarren keinuak ez zidan gehiegi lagundu.

– Kaixio!

– Epa, Kattalin! Ez al zinan plazara jun jaixan? Bila ibili nintzen, badakizu, elkarrekin dantzaren bat ein ta berbetan eoteko. Ze esan biha nizun ba? Azken aldixan zurekin pentzatzen jardun dotela ta ... -ez zidan prestatuta neukan hitz jarioa bukatzen utzi.

– Hori da Goikosorora junbe gelditze-ko euki dozun arrazoia? Debaldeko pausua ein dozu orduan! Badakitx nik mutil guztiak nolakuak zeraten! Danak irin bereko opilak! Gainera zu ondio lumatubeko txorikumia zera.

Aho zabalik utzi ninduen bide erdian, eta ezer gertatu ez balitz bezala urrunetik oihukatu zidan: “Afalostian Potzugorrin”.

Han nintzen amen batean. Korapilo

batek eztarria estutzen zidan, lehen jaunartzean eraman nuen gorbata urdin ilun hark baino gehiago. Bihotzak izugarrizko zarata egiten zidalakoan, munduko mutilik inozoena sentitzen nintzen, eta Jainkoari eskerrak ematen nizekion, lagunek, ezagutzen zuten izotzezko mutila belaxkatuta ikusten ez zutelako.

Gau hartan Kattalinen ahoan utzi nituen nire lehen muxuak, bere azal gozoan nire lehen fereku eta laztanak. Hura zen bekaturako zaletasuna.

Martitzen hartan Goikosoron inoiz baino lagun gutxiago elkartu ginen. Heldu nintzenerako han zegoen Patxi, zulorik beltzena baino beltzago zen betoskoaz.

– Zer gertatzen zaik?

– Jun hadi kakatara, puta seme hori!

Gainera oldartu zitzaidan. Haren burdinezko ukabilak aurpegia mintzen zidaten, eta indar ezezagun batek lotuko banindu bezala, geldi jarraitzen nuen, ezin erantzun. Lurrera zerraldo erori nintzen arte.

– Beti ohi da etxe bakoitzian txerren bat!

Lurraren kontra hartu nuen bizkarrekoak, sekulako txatxamurkadak ematen zizkidan. Mende erdi beranduago ere, eguraldiak txarrera jotzen duenean, kaioak barnekaldera etorri nahiz zizareak lurretik aterata baino lehen dakit nik. Atzekaldean daukat abisua.

BOSGARRENA ETA SEIGARRENA

Azken biak bihotzean dauzkat, odolusten nauten zauri sakonak. Maiz arnasa galarazten didatenak. Ikus ezin daitezkeen gaitzik garratzenak.

Uztak ona hobeagatik, ez ordea haztamuka. Nire oldez hautatu nuen amildegi honetara ekarri nauen uhina. Osaba Bitxo-

rrren Ameriketako kontuek, sos nahiak, askatasun egarriak... guztiek gerturatzen zidaten paradisu bera, Amerika izeneko paradisua.

Ameriketara joan nintzen
xentimorik gabe
handik etorri nintzen, maitia,
bost miloiren jabe.
Txin-txin txin-txin
diruaren hotsa
haretzek ematen dit, maitia,
bihotzian poza.

Osaba Bitxorren ametsak neureganatu nituen, eta txakur ametsez leporaino, bizia erbestean higatzera itsasoratu nintzen, kontinente berrirako itsasoan.

Nekien aritmetika urriaz, zenbait negozio aurrera ateratzea lortu nuen. Dirua itzalpetan giltzapetzen ondo ikasia nintzen orde, ordu naharo hainbat papertzarren aurrean ematen.

Patxik eman zidan astindutik Kattalin atzera topatu nuen arte aste bat pasatxo itxaron nuen. Saihetsetako minak hortzak estuarazten zizkidan arren, honen izateko arrazoiari gor egin nion. Nola bazter nitza-ke haren kobrezko ile eta begiak, haren besoak, haren ezpainak. Nebak baino hobeto zekien akelarretan. Eta, hala eta guztiz ere, baztertu nuen.

Ameriketara nindoala esan nioneko gaua izan zen azkena. "Ondo beixentzen jata" hotz batekin agurtu ninduen, haren nebak eskaini zidan begiradak zeukan hotz erretzaile berarekin.

Mendi eta zelaiak, Potzugorri, herriko plaza, Goikosoro, Ioseba, Joxemiel, Pedro Mari, Epelde, amonaren ahots beldurtia ... Nire fardeleria urrian, guztien "souvenir"ak ekarri nituen, baten blaustada, bestearen sastada, honen ukabila, haren makila.

Eta gaur otu zait: "Itzuliko banintz?".

Nire gaztaroko kontuak nola jarraitzen duten jakin nahiz. Baina nora itzuli? Ezerk itxaroten ez zaituenean ezin itzuli. Ez naiz, bada, apenas gogoratuko nauen lagunena batengana itzuliko, norekin ezkondu ote zen Jainkoak bakarrik dakien Kattalinengana. Ezerk itxaroten ez zaituenean ezin itzuli.

Eta gaur ere, Gaultierren trajez jantzi naiz. Nire armusua "breakfast" amerikar batez aldatu dut. Potzugorri antzik ez duen igerileku bat daukat, larrosaz inguratutako lorategi bat, intsektu kolekzioetan harrigarriena. Egunkarian ez dut jada kirolen atala soilik irakurtzen, arreta haundia jartzen dut "Economy" izenburupean datozen orri horixketan. Chopin-en musikaz lokartzen naiz, zetazko maindireen estalpean. Amaren patata erreei uko egin behar izan nien arren, nire sukaldari hinduak prestatzen dituen jakiak dastatzearren, zenbait hezur beltzek emango luke eskuin besoa, baita petrolio putzuren bat ere. Baita nire liburutegian dauden eskuizkribu egiptiarrengatik ere. Bulegora inguratzen naizenean, kapatazek esklabuen lana zaintzen duten eran, zenbaitek eskua luzatzen dit, zenbaitek "sir" ixil bat.

Eta gaur ere, euskaraz agurtu dut eguna, etxean maitatzen ikasi nuen hizketa aldrebes honetan. Nahiz paper oneko orrian urrezko lumaz idazten dudana, nahiz nire betaurrekoak Armanik sinatuak izan, nahiz erretzen dudana tabako amerikarra behiala erretzen nuena baino zenbait dolar garestiagoa izan, arima euskalduna daukat. Bi arantzatzok zigortzen didaten arima.

PROSA: B maila

2.SARIA: UNAI BRAVO

FITXA TEKNIKOA

UNAI BRAVO

- 1979ko otsailaren 12an Eibarren jaio zen eta egun, Deban bizi da.
- Institutuan 2. mailari egingo dio aurre.
- Umetan balkoitik behera makina bat gauza botatakoea. Hala nola, panpinak, aitaren zapati-lak, ...

Zertzeladak

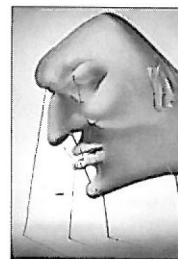
✓ Nongoa den jakin gabe, berehala antze-man dakioko Unairi elgoibartarra behintzat ez dela. Kostaldekoa dugu, debarra. Bere ikasketak jarraitzera besterik ez omen da Elgoibar aldera hurbiltzen. Kostaldeak ez dituen hainbat gauza baitauzka barnekaldeak!

✓ Egunak denontzat ditu 24 ordu. Batzuk ezertarako astirik ez eta beste batzuk hamaika gauza egiteko denbora! Horietakoa da kostaldeko mutil hau. Ikasten pasatzen du egunaren erdia eta beste erdia Zubietako futbol zelaian baloiari ostikoka. Bata zein bestea ezin hobeto gainera!

✓ Heriotz zigorrari buruzkoa da bere lana, "heriotz zigorra ez dut inola ere onartzen, baina edozein hiltzailek eginiko hilketak ere ezin ditut justifikatu. Inork ere ez dauka beste bat hiltzeko eskubiderik".

✓ Istorioa idazterakoan, heriotz zigorra jasaten ari den pertsonaiarekin identifikatzea ezinbestekoa iruditzen zaio, "bere egoera hobeto isladatzeko pertsonaiaren barnean sartu behar duzu, zuri gertatu balitzaizu bezala egin behar duzu".

✓ Egiten ari dena muturreraino eramatea gustatzen zaiola esan digu. Zerbait egiten hasi eta behin eta berriz, hau eta hura borobiltzen aritzen omen da. Hitzez esan izan ez baligu ere, bere ekintzetan antzemango genioke.

AZKENEKO MOMENTUAN

Orain dela bi hilabete atxilotu ninduten eta gaur bertan fusilatu behar naute koartelaren adreilesiaren aurka. Enbor bati itsatsirik nago eta soka sendo batez loturik ditut eskuak.

Askatasuna da momentu honetan gehien desiratzen dudana gauza. Ez dut ezer pentsatu nahi, baina ezinezkoa suertatzen zait, pentsamenduak nahi ta nahi ez datozkit burura.

Prest!!!!

Negua zen, gauaren iluntasunak mantatu bat balitza inguratzen ninduen eta hotza hezurretaraino sartzen zitzaidan pixkanaka-pixkanaka. Izotz ez nendin, kopa batzuk edan nituen. Ez nuen non lo eginik, ez nuen lanik, langabezian nengoen. Garai zailak ziren. Hiru egun neramatzan ezer jan gabe, eta bizirik jarraitu ahal izateko zerbaiten bila abiatu nintzen kale argien argitasun epelaren artean ezkutatzuz.

Erdi herdoildurik zegoen baserri bateko ate baten aurrera iritsi eta indar handiegirik egin gabe, atea zabaldu nuen. Dena oso ilun zegoen eta ez nuen ezer ikusten. Hala ere, aurrera jarraitu nuen. Lurreko alfonbrak zuen tolesdura batekin trebukatu eta lurrera erori nintzen izugarritzko zarata eginaz.

Konturatu baino lehen, argiak piztu ziren eta baserriko jabea eta bere emaztea aurrean nituen. Burua lainotu zitzaidan, dena txuri ikusten nuen, orduan, tximinia-
ren ondoan zegoen sutarako gakoa eskue-

tan hartu eta pentsatu gabe, biak behin eta berriz kolpekatu nituen. Oihukatzen hasi ziren eta isilarazteko indartsuago jotzen hasi nintzaian. Odola toki guztietatik irten zen. Beraien gorputzak odolez estalirik lurrean ikusi nituenean konturatu nintzen egin nuenaz, orduan, handik lehen bait lehen korrika irten nintzen dena bertan behera utziz.

Apuntatu!!!!

Zer pentsatuko dute nitaz fusilatu behar nauten soldaduek? Gaizki egin dudala? Ez nekiela zer egiten nuen? Zer? Denak neri apuntatuko al didate?

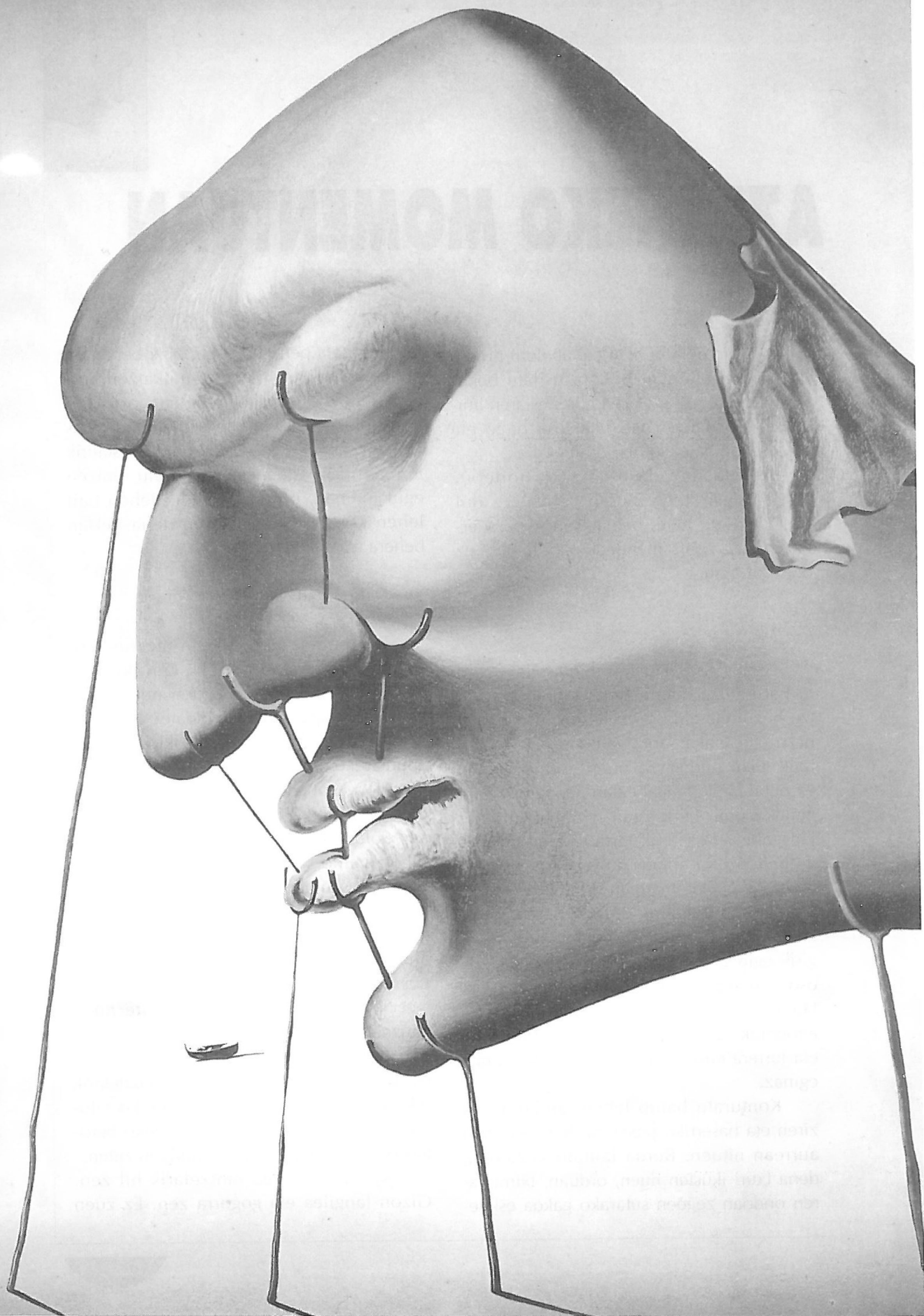
Agian, norbaitek beste toki baterantz apuntatuko du.

Non egongo ote da nire familia? Ongi ote daude? Ez da inor etorri, zergatik ote?

Soldaduen begirada iluna da, tristea, bihotzeraino sartzen den horietakoa. Sargentuak eskubiko eskua zerura begira du, eta ezkerreko besotik behatz artean duen zigarroaren kea igotzen zaiolarik, bere ahotik ahots indartsu batez aginduak botatzten ditu.

Nire familia da gehien maite nuen gauza. Nire emaztearekin pasatzen nituen gau epelak, nire bi semeak sutondoan esertzen ziren begiak ditziratsu zituztelarik nik istorio bat kontatzeko irrikitan. Etxe iluna eta hotza zen, baina familiarteko berotasunak etxe argi eta epel bihurtzen zuten.

Nire aita gaztea nintzelarik hil zen. Gizon langilea eta gogorra zen. Ez zuen

ezer galdutzat ematen.

Baserrian egiten zuen lan gogorra, eta nik ahal nuenean laguntzen nion. Bera hil zenean nere bi anaiak eta ni, gure amarekin gelditu ginen. Nire ama bi urte beranduago hil zen eta orduantxe aldegin nuen etxetik.

A zer berekoia naizen jendeak nitaz zer pentsatzen duen galdetzen diodanean neure buruari!.

Nola egongo ote da nik hil ditudanen familia?. Toki onetik begiratzuz, ni gutxienez, zerbaitegatik hil behar naute, baina beraiek ez. Momentu horietan pentsatzeko pare bat segundo gehiago izan banitu, ez nukeen halako astakeriarik egingo. Hori bakoitzaren sena edo instintua da. Momentu batean, pentsatu gabe egiten dena, zure buruak ez du agindurik bidaltzen.

Nola egongo ote da beraiekin bizi zen agure zaharra?

Baserri handi hartan bakardadean geldituko zen, berak maite zituen izakiak hil ditut. Ez zen gai bere kabuz gauzak egiteko. Orain asilora joan beharra izango du. Hori da tristura toki horietan egoten dena. Familia arteko giro berotik, bakarrik gelditzero pasatuko da.

Sua!!!!

Sarjentuak bota du bere agindua, bala guztiak niregana datoz, bihotzaren taupadak gero eta azkarrago doaz. Beldurra da nagusi nire barnean, ezin dut ezer mugitu. Soldaduen behatzez gatilua zanpatzean fusilek egin duten eztanda hotsaren ondorioz, begiak itxi ditut, baina laster zabaldu ditut berriz ere, ausardiaz.

Soldaduen atzean, nire emaztea ikusten dut, nire bi semeekin. Bata besoetan duelarik eta eskutik helduta bestea.

Orain konturatu naiz egin dudanaren benetazko inportantziaz. Ezingo dut orain galdu dudana inoiz erreuperatu, familia bat, familia batek ematen dituen momentu ahaztezinak.

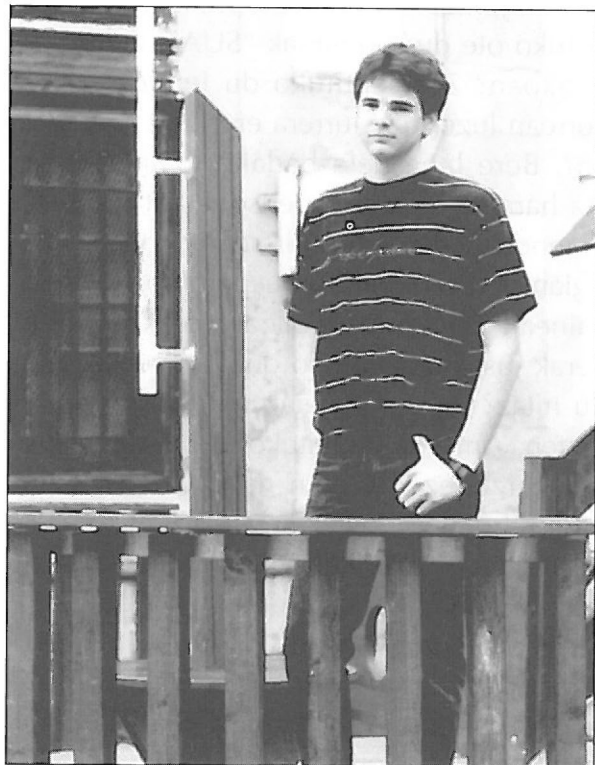
Sarjentuaren pentsamendua. Zer pentsatuko ote du sarjentuak "SUA" hitza esaterakoan? Zer sentituko du jendeak bere aurrean luze-luze lurrera erortzen naizenean?. Bere lana dela badakit, baina hezur eta haragiz egindako pertsona bat da, sentimenduak ditu. Zerbait sentitu behar du. Agian pertsona bat hil duenaren pisua bere gainean izango du bizitza osorako. Agian berak justizia sentituko du. Zer pentsatuko du nitaz? Bere aurpegiak ez du ezer adierazten. Amorrua sentituko al du? Hiltzaile bat naizenez, hil egin nahi al nau? Ezin ditut hil ditudan pertsonen aurpegiak ahaztu. Harrituta ziruditen, gizonak begiak irekita zituen, emakumeak, ordea, ez. Momentu horiek ezingo ditudala inoiz ahaztu uste dut. Hiltzerakoan ere, nire buruan, nire gainean izango ditudala pentsatzen dut.

Justiziaz zigortua izango naizela uste dut. Hilko ez banindute, ez nintzateke kontzientzia lasaiarekin geldituko. Bizitza osoan nire oroimenean izango nituzke momentu horiek, nire bizitzako momentu txarrenak. Denboran buelta emateko kapaz izango banintz...

Hiruzpalau segundotan egindako gauza, hiruzpalau segundotan zigortzen da. Heriotza heriotzagatik. Bukatu zait bizitza.

PROSA: C maila

1.SARIA: MIKEL ARTOLA

FITXA TEKNIKOA

MIKEL ARTOLA

- 1976. urteko urtarrilaren 25ean jaio zen.
- Elgoibarko Batxilergo Institutuan bukatu berri ditu bere ikasketak.
- Sei hilabete zituela, San Fermin egun batez, atera omen zitzaion lehen hortza.

Zertzeladak

✓ Elkarriketatu egin behar genuela jakinarazi genionean, ez zuen horretarako arrazoirik topatzen. Merezimendurik izango ez balu bezala. Ez al da, bada, nahikoa meritu idazlan lehiaketan 1. saria irabaztea!

✓ 18 urte dituen arren, istorioan 14 urteko umea da, ume izateko helduegi eta heldu izateko ume. "Hori zan nere asmua. Pertsona baten bizitzan 14 urteiek esanahi berezixa daukate. Istorixa honetan gurasuentzat umia naiz, baina nere anaixen albuari heldua".

✓ Hurrengo urtean ezin izango du Mikelek Idazlan Lehiaketa honetan parte hartu. Hala ere, aurtengo sari honek aurreko urteetan egindakoa borobiltzeko balioko du, dudarik gabe. "8. mailan ETXEPE SARIA irabazi naban eta orain dala bi urte URRUZU-NO SARIA. Besteren baterako ere izena eman naban, baina...".

✓ Txapelketetarako bakarrik idazten omen du, "lehiaketez aparte zertarako idatziko dozu, zuk irakurtzeko? Lehiaketek aukeria ematen diate idatzitakua aurkezteko eta sarixak interesgarrixak dia. Zerbait idatzi eta gero etxian eukitzeko ez dabe asko balio!".

✓ Liburu bat gomendatzeko eskatutakotan, ez du asko pentsatu beharrik izan. "Joseba Sarrionandiaren 'Narrazioak' hiru aldiz irakurri dot". Irakurtzeke duenak, beraz, horra Mikelen gomendioa!

HIRURAK ALDEAN

Kanaberazko atea kolpe batez erori da. Bapatean iratzarri nau nire loaldi kez-katsutik. Zerbait egin behar den pre-miaz ernetu naiz, lo sakonean murgil-durik ez nengoelako bestetik. Pauso baldarrak entzun dira lehenik, ahots zakarrak gero, are urriago, gauaren isila mozten dutenaren segurtasunaz. Nire ohe berean datzan Rauli, anaiari, loa ebatsi diote, eta burua jaso ahala begiak zabaltzen saiatu da. Ez da ezertaz ohartzen. Nere urduritasuna arnastu duenean piztu zaio jakinmina. Kostata tentetu da, aurpegia ferekatu, eta ez ditu entzuten diren ahotsak aditu. Datozkigun uneen larritasuna ez du egoki neurtzen jakin. Gaizkileen nortasuna imajinatzeko gai izan naiz, irteteko tran-tzean nengoela.

Beranduegi. Leiho tipitik sartzen den ilar-giak guregana bidaltzen duen itzalaren jabea agertu da ate sarreran, Wagner L 45 metraila-dora eskutan. Ohetik irteteko agindu digu, eta alboko gelara joateko. Azkar! Iluntasunak sasikume bat estaltzen didala sentitzen dut. Familia etorri zait gogora. Galtzak jaztera nin-doala, bere ahots lehorrak geldiarazi nau, nengoenean, gantzontzilotan ateratzeko.

Etxeko areto nagusira pasa gaituenean bakarrik aditu ditut gurasoen gelatik datozen oihuak, kexa nahiz mehatsu. Gelaren erdian beste bi soldadu daude, batek metrailadora eskutan, eta besteak lepotik eskegita, eskuetan kasik husturiko ron botila bat itsatsia izatean. Gurasoen gelatik aita irten da galtzak jantzi nahian, beste soldadu baten bultzakaden aurrean. Aitaren hitzak amaren garrasietan ito dira orduan. Ikaraturik, laguntza eskatzen ari

da, eta bere gorputz biluzia bere osotasunean aretora jalgi aurretik, gelara sartzen kausitu du bosgarren soldadu baten eskuen artetik. Bel-durrak ziztatzan nauela sentitzen dut. Eta eza-gun ditudan ziztadak latzagoak iruditzen zaiz-kit. Hutsean joan zaizkidan segundo luze bat-zuk iragan dira. Bosgarren soldadua agertu da, eta amari garrasi egin dio. Ama bildu da. Izara batekin gorputza estaltzen asmatu du, eta aginduei lotua, Victor eta Julia dakartza beso-etan. Negarrez ari da, baina bere biluztasun eta haurtxoen seguritateak garrasiak ekidin dizkiete. Bi urte dituen Julia esnatzen ari da, eta soilik hamar hilabete dituen Victorren burutxoa ez da amaren sorbaldatik mugitu.

Gure gelara sartu den soldadua argia topatzen alferrik saiatu da. Etsi aurretik garrasi egin dio aitari argia piz dezan, eta honek petroleozko argi bakarra martxan ipini du, gelaren erdian. Aitak zerbait egin nahi duela begibistakoa da, eta zerbait esan nahi lukeela igarri diot. Ezin du ezer egin, haatik, eta ez daki zer esan. Beldurturik dago aita, inor bai-no gehiago, eta egoerak bultzatuta, galtzak alderantziz jantzi ditu. Argiak aretoa bete du, eta bere potentzia murrizta izkinetara ezik hedatu da. Aurrez aurre jarri gaitu. Aita, ama, bi haurtxoak, Raul eta ni hauteman gaituzte-nean, guk ere beraian jarri ditugu begiak. Baina egoera gogoko ez dutenez, maldizio bidez zokoratu dute argiaren indarra. Nire urduritasunean, gure gelara sartu denari segi diot, begiekin. Zikin daudela argirik gabe ere igarriko nuke. Raul nigana hurbildu da bere 7 urteen babes indargean konfiatu ezinik. Nire 14 urteek gauza handirik eskeini ezin diotela

esatea gustatuko litzaidake.

Amaren edertasunak botila daraman soldadua txunditzen duela esango nuke. Botila ihesi joan zaio eskuetatik, eta lurrean krask egin du. Geratzen zen likido gardenari so egin dio, beira zatien artean irristatuz amaren irudia erreflexatuko bailitzan. Biraoka irten da kanpora, bere urrats nahastuekin hordituta dagoela frogatuz. Bere kideek, haren premia somatzean, ez diote trabarik ipini. Haurrek, ez esna ez lo, ezin izan diote negarrari eutsi une horretatik aurrera.

Areto erdiko mahaia botatzea araketari hasiera emateko zeinua bezala izan da. Krasaturiko kristalen eta bete-beteen tupust egini-ko taularen hotsak nahaspilatu dira, birao sorta momentuan iraungiz. Erasotzaileek ongi dakite, ordea, etxerik ez dagoela gurearen ondoan, eta zaratek ez dutela inguruaren bakar gorria urratuko.

Soldadu batek zaintzen gaitu, eta ez dirudi dakienik beraien presentzia hutsarekin mugi ezinik gaudela. Gainerako hirurek zerbaiten bila dabiltzanaren itxurak egiten dituzte, janariak boteaz, altzariak apurtuz, tresnak birrinduz. Amak, baretu ezinik, ezin ditu haurtxoak gobernatu, beraien negarrak iskanbilan galdu arren. Amorrui izpi bat ernaldu zait bat-batean, eta gu izorratzeko inongo bilaketaren aitzakiarik ipini behar ez dutela esateko gogoak estutu nau, bero-bero. Ez naiz ausartu. Eta odol berotasuna inpotentziaz elkartzean ez dut halako epelik somatu. Bel-durra ezin diluiturik nabil, alabaina.

Raul eta biok esnatu gaituenak gelaren izkinean dagoen sukalde txikian aurkitu du lana. Taldeko handiena da zalantza gabe, eta daraman nikiak nekez estaltzen dizkio sorbalda zabalak. Apalean dauden kontserba poteak banan-bana hartu eta banan-bana hautsi ditu zoluaren gogorrean. Pote guztiak apurtu dituenean, aska azpiko oihala arrankatu ahala

hiruzpalau lapiko eta lanabes eriden ditu. Zar-tagina oliotsuaren metal zaharkitua berehala errenditu da, eta "U" baten forman tomate eta babarrun artera jaurtikia izan da.

Bigarren soldaduak kili-kolo dauden baldosak ateratzen eta hondatzen dituen artean, hirugarren soldadua gugana hurbildu da. Aitama begiratu ditu, baina bere begi distiratsuek nireek ikusitakoa antzeman ez dutela jakin dut. Nire begiek ikaraturiko bikote bat ikusten dute, ama guri ezer gerta ez dakigun erreguka, eta aita, apurturiko gauza bakoitzagatik desesperazio keinua gorde ezinik, bere izerdiarekin eraiki eta hornituriko etxea izateagatik akaso. Alkoholak ikusmena lausotu diolako, soldaduak ez du gurasoen eiteetan sufrimendurik ikusi, edo ez du ikusi nahi izan bederen. Baina soldaduak badakigu zertara etorri diren, eta beraien izorratze asmoak ez ditu alkoholak busti. Berriro ere behatu ditu. Gurasoak soilik. Euria nekazari eta turistaren aurrean ipintzea bezalakoa izan da. Bitartean, umeen zotinak entzungarri izan zaizkio, zaraten sorburutik bereizi. Burutik pasa zaizkio lehenengoz haurren kexuak, eta bere barnean eratzen duten oihartzuna imajinatzen dut. Ez du atsegin, jasanezinak egiten zaizkiola imajinatzen dut. Ez du Victorren ulu etsia Juliaren garrasi kontsolaezinetik bereizten. Bata bestea bezain jasanezin zaiola imajinatzen dut berriro ere, putakumearen buruak eztanda egingo duela irrikatzen dudalarik. Haurrek negarrean jarraituko luketela gustatu izan zait soldaduak haurtxoak astindu ditzakeela ohartu naizen arte. Ez du hori egin, eta nire ume imajinazioa gorroto izan dut une batzuez. Umea eta bel-durtia! Soldaduaren hitzak ez dira haurrentzako izan. Gogor intsultatu dituenean amak malkoak gorde ditu, baina biluzteko agindu eta izaratik tira egin dionean, aita baldreski ihardetsi dio, modu onean baina ezer esan gabe. Soldaduak apal-apal erantzun dio, ofi-

zioz, hats higuigarria dariola. Minik ez digu-tela egin nahi; erregistro huts bat dela; eta denentzat hoberena agindutakoa betetzea dela. Harrituta geratu naiz, ez nuen horrelako-rik espero. Lasaitu beharrean kokildu egin naiz, bere hizketaldi borobilean gezurra usainduta. Alkohola burua martxan jartzen dion erregaia ote den galdetzen diot nere barrenari, mozkor plantetan ari direla baztertu ondotik. Horren jardun ematsuak aitaren mintzo etena barregarritu du. Urrea kakaren ondoan ipintzea bezalakoa izan da.

Aitak zerbait esateko balu bezala erantzitu galtzak. Biluztasunak erabat lotsatzen du. Amak heroi baten moduan izara erortzen utzi. Ez du jada negarrik egiten, eta begirada ezerezean sostengatzen du. Laupabost begirada, ordea, beragan pausatu dira. Denbora gelditu egin dela dirudi. Hitzegin duena isildu egin da, sukaldea birrindu duenak atsedena hartu du, keinu geldoaz bijilatzen gintuenak ez gaitu begiratzen, baldosen klik-klok-klak-ak gelditu diren bitartean. Garaiena orduan metro karratuko estantziara hurbildu da gelaren izkiran, eta kartoi-egurrezko ate berria bere botaz zulatu du. Behin, birritan, atea bere moldetik ateratzeraino. Ondorengo uneetan haurren negarrak entzun dira beste behingoz. Victor txikiaren zotina, Juliaren kexua.

Gurasoak biluztearekin zer ote nahi duten nire buruari galdetu diot umetxoan negarrekin bat egingo dudanaren kezkaz, eta hurrena Raul eta biok biluztaraziko gaituztela pentsatu dut.

Apurturiko ateak komuna babesten duela jakin duenean bertara sartu da soldadua. Makurtu egin da, eta W.C.a oratu. Ez dakit nora begiratu. Raulek besarkatu nahi nauela antzeman diot. Hotzez dago, nire azal berotuearekin kontraste bizian. Biok, hotzaz edo beroaz baino, beldurraz dardarti. Begiak ipini behar ez dituenetan uzten dituela iruditzen

zaio. Amaren biluztasunak ez dio sentsazio berezirik luzatzen. Beldurra soilik. Soldaduei aldiz, bakardadean asetzeko gogoak ematen dizkie amak. Nazka sentitzen dut. Gurasoek hormari atsekita darraite komunean dagoen soldaduak ladrilozko horma bota duenean W.C.a ateratzeko saialdian. Aitak begiak itxi ditu eta, alperrik, bere sexua eskuekin estaltzen du. Alperrik amaren arretarik ez jasotzean. Negarren soinua asko jaitsi da. Kasik entzuten ez den burrunba ahul bat tartekatzen da. Ez dut hankarik mugitu nire anai-arreba tipiek beso gozo batzuk desiratzen dituzten arren. Hasieran beraien begiek ikusi duten apurra ulertzerik izan ez badute, orain, nigar isilean, zeharo lainotutako begiek ez diete ezer ulertzeko betarik eskaintzen. Amorrurik hari bat kimatu zait berriro ere. Baina lehen baino indar murriztagoz agertu bazait ere, lehen bezain azkar deuseztu zait ezintasunean. Aita ere hotz ikusten dut, etsita. Kaiolaturiko piztia da, eta arma gabe, banan-bana, denak menperatuko lituzkeela pentsatzen ari da. Ladrilo gehiago erori dira komunaren paretetik. Nahi-ta oraingoan. Baldosak hautsi dituenak ama izorratzeko baimena eskatu dio aitari, ironiko. Aitak begiak hertsirik mantendu ditu, eta ez du ahorik zabaldu. Txistua aurpegiratu dionean ere ez da mugitu. Higuina nitaz jabetu da putasemeak ama ukitu duenean. Antzeztutako atsegin keinu batez jiratu da gu kilikatzearen, amaren abegikortasun ezean atseginik ez idorrotzean. Aitari gorrotoa pilatu zaio ezinbestean, nabarmenegi, eskuak estutzean besoetako zain oro harrotzeraino. Otoitz egiten ari da, ezer gerta ez dakigun. Hitzegiten dakien bakarrak bestearen eskuak gelditu ditu. Baju hitzein nahi izan dute, baina ezadostasunagatik ozen mintzo dira. Ez diet deus ulertzen. Amaren aurpegi bustian lehen baino malko lodiagoak gailentzen direla ohartu naiz. Nire 14 urteekin amaren sentsazioak ulertzeko gai

naizela pentsatzen dut. Zauritua sentitzen da, erabilia, eta bere bizi zurian beltzune zikinea topatu duela uste du. Kanpoan zen soldadua solemneki bildu da. Urratsak gehiegi markatzen ditu, lurrera ez erortzeagatik emandako pauso bakoitza arrakasta bailitzan. Guztiok begiratu dugu, eta zerbait esateko beharraz zanpatuta bota du:

– ¿Todavía no habeis jodido a estos cabrones?

Aulkirik ez topatzean zutik gelditu da. Soldadu handiena Raul eta bion gelara sartu da, eta gogoz kontra bezala jaitsi du burua atea gaingintzeko. Laster irten da, apurtzeko zerbait aurkitzeko. Haurtxoen nigarrak itzali egin dira. Juliarenak besterik gabe, negarra eragiten dion ezer igartzen ez duelako, eta Victorrenak indarrak agortu zaizkiolako. Iratzarri gaituen soldadua gurasoen gelara sartu denean hizketan zeudenen solasa amaitu da. Buruzagi itxura guztiak dituenak patrikatik txanpon bat atera, airera jautiki eta hartu ondoren, eskuekin estaltzen duela aukeratzeko beta eman dio besteari. Honek “cruz” esan eta txanpondunak “cara” erakustean irribarre egin du. Gurasoen gelan pilatuak zeuden patatak banan-bana jautikiak izan dira. Buruzagiak ama heldu eta gure gelara eramaten saiatu da. Aitak eztanda egin du orduan. Katu baten moduan lepora jauzi egin dio buruzagiari. Gogor estutu dio beste bi soldaduen kolpeei eutsiz, dena birrindu duen soldadua agertu den artean. Bere ukabilak aitaren burua jotzean zerraldo erori da, bere eskuak buruzagiaren lepo ubeldutik soltatu ahala. Buruzagia balantzaka mugitu da, eskuak lepoan, bihotza moldetik ateratzear. Aitak bizpahiru ostikada jaso ditu sabelean, bularrean. Amaren garraisi izugarriak entzuten dira, orenen gainetik. Adorez gainezka, zauritutako piztia zutitzen saiatu da. Beraiek tentetu dute. Batek atzetik geldiarazten duela, besteak aurrekaldea zigortzen

dio kolpe beldurgarrietan, aitaren ukabilkada indargeak ezerezean galduz. Oso geldo errakzionatu dut. Nor jo ez nekiela, soldadu zain-tzaileak jo nau ametrailadoraz. Ezin dezakedala ezer egin aditzera eman dit, eta jipoi handia ekidin dezakedala ulertu diot. Aitaren erresistentzia bertan behera gelditu da. “Caracruz” ean galdu duen soldaduak amorruez astintzen du. Aita defenditu nahian edo pauso bat eman dut. Ez gehiago. Lehen ere ernaldu zaidan gorrotoa ez dut orain sentitzen. Ez dut deus sentitzen. Nekez haurtxoen nigarrak, berriro ere berpiztuak. Amaren garrasiak. Buruzagia bere onera itzuli da. Aita lurrera bota dute. Korajea! irten zait nire mihi trabatutik gor. Gero, nire barrenean soilik entzun da, ozen, “ez dut korajerik”. Beste pauso bat, ahalke, bastoia galdu duen itsua bezalaxe. Iru-di eta oroimenak arrapaladan etortzen hasi zaizkit. Zentzugabeko pasarteak. San Patricio. Raulek heldu dit besotik, negarrean. Kokildurik, blokeatuta nago. Mozkurturiko soldaduak oso, oso urrun dagoela dirudi, ezer egin gabe, hormari itsatsia. Negarrez ari naizela ez dut kasik antzematen. Zaindariaren begiak nigan ote daude? Amaren garrasiak, eztarria urratzekotan. Erori egin naiz, lurrean eseri. Gorrotoa. Oihartzunak soilik, neure barrenean. Korajea. Gelditu egin dira.

Buruzagiak, haserre, ama gelara bultzatu du. Ez du garrasi egiten, negarrez ari da. Aita ez da mugitzen, ezta neu ere. Zaindari egon den soldadua gelaren aurrean kokatu da, estalki gisa. Mozkorra horman apoiatuta dagoela, gainontzeko bi soldaduak zeregin gabe gelditu dira. Handiena etxetik jalgi da, eta besteak, hondaturiko gauzen artean oraindik jartzeko balio duen aulkia idoro du. Haurtxoak, amaren besoetatik urrun, negar etsian. Isiltasuna gelatik datozen soinu motelei gailendu zaie, gauaren ilunak bonbilaren ahulezia menperatzen duen moduan. Mozkorra, sus-

perturik, isiltasunaz jabetu da. Hitzegiten hasi da. Hangoaz eta hemengoaz. Aulkian eserita dagoen soldaduak, bitartean, zigarro bat eram du ahora. Piztu egin du. Bihotza itzali egin zait. Tristezia eta desesperazioa beldur eta ardura bihurtu zaizkit. Estuasuna. Eskuekin begiak garbitu eta so geratu natzaio. Gertuegi nago, hala ere, mozkorrak dioena ez entzuteko. Lehen kalada. Lehen bafada. Tentsioa gorputzean. Mozkorrak sexu kontuak ukitu ditu. Bigarren kalada. Luze eduki du zigarroa ezpain eta behatzetan. Kea gorantz. Negar isuria amaitu zait. Lizunkeriak. Raul ez da gerta dakigukeenaz ohartu. Erretzailea ere ez, zorionez. Hirugarren kalada emateko burua hankartetik jaso du. Pentsakor, asegabe. Ez dirudi gure etxea sutan jartzearen ideia burutik pasa zaionik. Ezin lasai egon, ordea. Itxuraz, bere hizketaldiak arretarik jasotzen ez duela badaki mozkorrak. Prakash jaitsi ditu, kostata, eta bere sexua erakutsi. Ikusi nahi dudana soldadua tapatzen dit nahigabe. Aita ez da mugitzen. Ez dut mozkorra begi aurrean eduki nahi. Ate aurreko soldaduari ardura traza bat hartu diot urduritasunak begiak zabalarazi dizkidanetik. Damua akaso. Mozkorrak niri egiten dit berba. Espreski. Berak nire sasoian egiten zuenaz. Harro, alkoholez puztuta. Nazka sentitu dut, amorrualdi berri bat izan da. Ez dit ezertarako kemenik eman, edozein modutan. Joan zaizkit jadanik mendeku asmo guztiak. Mozkorra lehen bezala. Lurretik, inklinatu eta soldadua topatu dut begiekin. Burumakur, zigarro apurra behatzetan. Estuasuna. Beldurra.

Buruzagia irten da. Amaren zaratarik ez. Mozkorrari harridura keinu bat aurpegian. Galtzak igo ditu, poliki. Hitzegiteari bapatean utzi dio. Erretzen zegoena atera da lehenik, ateondoan egotean. Geratzen zaion zigarro apurra lurrera bota du, erdi itzalita. Buruzagia irten da ondoren, atzean soldadu zaindaria

daramala. Mozkorra azkena. Puta semeak badoaz. Ez dute ezer esan.

Zigarroari beha, sutea eragiteko gauza ez dela jakinda, beldurra gorputzetik ihesi doa-
kit. Piskanaka. Estuasunak bizkorrago aldegin dit. Bihotz taupadek beraien erritmoa bereganatu. Buruan gauza bakarra darabilt. Txikikeria. Auskalo zergatik baina zaindaria egon den soldadua besteak bezain kupidagabea ez zenako ustea. Eta nortaz errukitu ez balu bezala, haren aurpegi tristea buruan, haren begirada hitsa. Nor ote zen? Besteek behartuta egongo zen. Besteak! Sasikumeak!... Tontakeriak, besteak bezain sasikumea zen.

Geroago, iluntasuna ia bere osotasunean. Argia gelaren erdian, itzali zain. Zigarroa nahiko urrun. Ezin hobeto ikusten dut. Hautsak gris kolorea; gorri gutxi, oso gutxi. Isiltasun osoa ia. Raul negarrean, haurtxoak negarrean. Raulenak malko ozenenak. Aita lurrean. Ez da mugitzen. Hilik ote? Amaren aztararik ez. Gure gelan egongo da. Beldurra joan zait. Bere osotasunean. Barnea hutsik dut. Huts-hutsik. Sentsaziorik ez. Oso noizbehinka, oihartzunak barrenean, oso ahul. Indarge gorroto gabe. Masailetan malkoak, berriro ere.

Mikel Arteta

BERTSO PAPERAK: A maila

1.SARIA: GOIATZ LEIBAR

FITXA TEKNIKOA

GOIATZ LEIBAR

- 1982ko urtarrilaren 2an jaio zen.
- Aurten O.H.Oko zazpigarren mailari aurre egingo dio.
- Txikitan, bere anaiarekin bapateko bertsoak egiten zituen brometan.

Zertzeladak

✓ Zerbait kontatzeko irrikitan balego bezala etorri zaigu Goiatz. Zer galdetuko diogun ez jakin arren, patxadatsu bezain seguru azaldu zaigu. Bestelakoa zen gure ustea!

✓ Bi urte daramatza bertsoak idazten. 3. mailan idatzi zuen bere lehen bertsoa eta harez gero, txapelketetan ere aurkeztu ditu bere lanak. Aurtengo honetan, behintzat, jakin ahal izan du zer den txapela jaztea.

✓ Familiatik datorkio bertsozaletasuna, "bai, nere ama bertsozalea da eta berak bultzatu ninduen idaztera, baina bestela ere idatziko nituela uste dut".

✓ Bertso jaialdi bat antolatzeko proposamena luzatzean, hara zein karteldegira aukeratu duen: "Dударik gabe, Egaña, Lizaso, Peñagarikano, Lopategi eta Euzkitze". Ez da ez karteldegirik kaxkarrena!

✓ Zerbait galdetzearen ea bere burua bapateko saioaren batean kantuan ikusten duen galdetu diogu eta "bai, aurrera jarraitzeko asmoa dut eta!". Harriturik utzi gaitu.

HIRUGARREN MUNDUA

DOINUA: Maritxu nora zoaz

1.

Gurutze gorrikoek
azaldu digute,
munduan badaudela
hainbat herri triste.

2.

Bideo baten bidez
ikusi genuen
gure herritik hara
zer alde dagoen.

3.

Gerra daukate hoiek
orain euren etsai
ume eta gazteak
daude eginda blai.

4.

Umeak gaizki daude
momentu honetan
ospitalak dituzte
oraintxe gogotan.

5.

Ikasi beharrean
dabiltza ihesi
eskolarikan gabe
ezin, ba, ikasi.

6.

Haur guztiak nahi ditut
maitatu bihotzez,
besarkada handi bat
guztiei emanetz.

BERTSO PAPERAK: A maila

2.SARIA: ESTHER GURRUTXAGA

FITXA TEKNIKOA

ESTHER GURRUTXAGA

- 1983ko ekainaren 20an jaio zen.
- O.H.Oko 6. mailari ekingo dio aurtengoan San Bartolome Ikastolan.
- Seaskatik erortzea zer den urtebete zuela probatu omen zuen.

Zentzeladak

✓ Bere etxeko atea zeharkatuz gero, komedorean edo bere gelan topatuko duzu Esther-en begirada lotsatia. Komedorean telebista ikusten edo bestela, nola ez, hain gustuko duen bere gelan, ziurrenik ere esku artean liburuxkaren bat duela. Baina hori bai, "nahiago ditut motz xamarrak".

✓ Hizkuntza omen da ikastolako iharduerarik gogokoena, "erraza eta atsegina egiten zait". Bertsoa osatzean konturatu ohi da hizkuntza ongi menperatzearen garrantziaz. Berak, behintzat, bertsoa osatzean nahikoa lan izaten omen du errimak topatzen. Neurriari dagokionez, "zortziko handia zortziko txikia baino zailagoa da, luzeagoa da eta!". Ai, bertsolariek hau entzungo baliote!

✓ Hurbiletik ezagutuko balitu bezala hitzegiten du bertsolariei buruz, "beti kanpoan daude eta gero berandu joaten dira etxera. Parrandazaleak dira bertsolariak".

✓ Penaz bukatu dugu elkarrizketa. Bigarren gelditzeagatik 15.000 ptako saria jaso zuen, baina Asia ezagutzeko duen gogo aurrez jakin izan bagenu, bere amets hori egia bihurtzen lagunduko geniokeen. Hurrengoan izan beharko!

NEGUA

DOINUA: Ama begira zazu

1.

Negua laster dator
hotz haundiarekin,
gradu oso bajuak
ta egun motzekin.

2.

Zuhaitzak dagoeneko
daude txit biluzik
eta ikus daitezke
adarrez beterik.

3.

Hosto koloretsuak
badoaz airean,
txoritxoak bezala
hegan eta hegan.

4.

Gabonak laster datoz
elur askorekin
ta gu kanpora goaz
beroki goxoekin.

5.

Zerbait jantzi beharko
ez gu hoztekotan
bufanda ta txapelaz
baliaturikan.

6.

Laugarren urtaroa
da gure maitea:
oso polita eta
malutaz betea.

BERTSO PAPERAK: B maila

1.SARIA: ZUHAITZ GURRUTXAGA

FITXA TEKNIKOA

ZUHAITZ GURRUTXAGA

- 1980. urteko azaroaren 23an jaio zen.
- O.H.Oko zortzi urteak aurten bukatu berri ditu.
- Gogoratzen ez duen arren, duela 13 urte jaio zenean oso guapoa omen zen.

Zertzeladak

✓ Bertsotarako buru argia, kirolerako hanka trebeak, ikasketetan ikasle fina: San Migeldarra izan behar!

✓ “Gaina”-rekin errimatzen duten beste hiru oin eskatzean, bapatean bota digu: “Espaina, Kanpaina eta Euskal-Herriko txapelduna: Egaña”. Ez omen zaizkio gehiegi gustatzen doinu motzak, “ezin da gauza gehiegirik sartu, ni ixa beti saiatzen naiz luze hoiek ibiltzen, 7 puntukuak eta...”.

✓ Garai batean, baserritarrak kaletarrak baino gehiago zekien bertsoaz. Orain, bere ustez, “jakin igual ez, baña baserritarrak kaletarrak baño gehixao gozatzen deu bertsua entzuterakuan”.

✓ Lotsa galduta izan behar omen du bertsolariak, “lotsatixa dana ez da ausartzen 100 pertsonaren aurrian kantatzen eta grazia piskat eman nahi badozu, ezin dozu lotsarik euki txorradak esateko”.

✓ Zuhaitz-ek osagarri guztiak ditu bertsolari izateko, baina “ez daukat esperantzarik aurrera irteteko. Momentuz nahixao dot kirola”.

EUSKARA

DOINUA: Maritxu nora zoaz

1.

Euskerak daukan egoera da
benetan kezagarria:
murrizten baitoa urte hauetan
gure lagunan bizia.
Hizkuntza zaharran babestailerik
nahiz da badagoen jendia
ez da kopuru handia,
baina hau ez da larria. (bis)
Larriago da ez dakienari
ikasteko esatia
eta ondoren momentu oroz
gazteleraz mintzatzia. (bis)

2.

Ikastoletan haurren ekintza
ez da oso logikua,
hauxe baitegu beraien euskera
hobetutzeko zentrua.
Txirrinaren hotsa entzutea da
batzurentzat sakratua:
karga bat dute kendua,
euskeraz mintzatzekua. (bis)
Iristen zaie lagun artean
gazteleraren ordua
hauekin behintzat ziur daukagu
euskeraren mantenua. (bis)

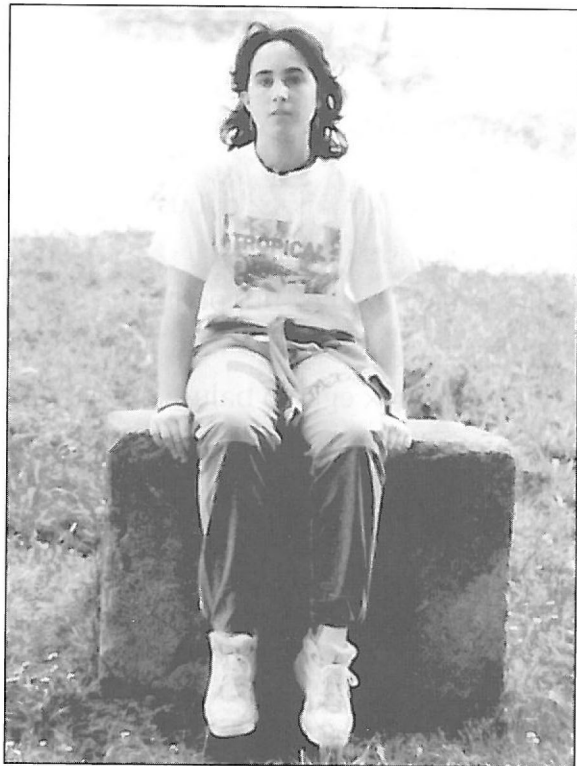
3

Bertso hauekin nik ez det uste
asko lagundu dudanik.
Baina egia esan ez dut pentsatu
miraririk egiterik.
Bateronbatek egingo balu
laguntzeko ahaleginik
ez diot eskertuko nik
euskaldun herriak baizik. (bis)
Bakar-bakarrak galderatxo bat
egin nahi nuke oraindik:
ulertzen al da Euskal-Herri bat
ez duena euskararik? (bis)

7
UHAITZ GURUTXAGI

BERTSO PAPERAK: B maila

2.SARIA: LORE AGIRREAZALDEGI

FITXA TEKNIKOA

LORE AGIRREAZALDEGI

- Duela 14 urte jaio zen ekainaren 17 batean.
- B. mailan bertsoetako 2. saria jaso du Aran-tza Ramos-ekin enpate egin ondoren.
- San Bartolome Ikastolan zortzi urtez ikasten jardun ondoren, Instituturantz salto egingo du.
- Jaio zenean hiru kilo pisatzen omen zituen.

Zertzeladak

✓ Saltsa guztietako perejila da. Hala esan du bere burua aurkeztean: "bertsoak egitea gustatzen zait, baita dantza eta kirola ere". Hala ere, zerbait gehitzekorik izango du zerrenda horretan.

✓ Gustatzen ez zaionik ere aitortu digu: "bertsoak entzutea ez zait batere gustatzen, ez irratiz ez telebistaz ezta zuzeneko saioetan ere". Egitea bai, entzutea ez. Hori da argi utzi nahi izan duena.

✓ Horoskopoei buruz idatzi digu, baina ez sinesten duelako, "horoskopoak tontakeria bat iruditzen zaizkit. Askotan gertatu izan zait gaurko jartzen didana lehenago ere gertatzea, baina ez esaten duen egunean".

✓ Gai aproposa topatu eta erditik-behera, goitik-behera, atzekoz aurrera, asko izan daitezke bertsoa osatzean erabil daitezkeen bideak. Loreren kasuan, "hasierako esaldia egiten dut eta gero, oinak topatu". Bertsolarien teknika guztiz bestelakoa dela azaldu diogunean, bazekiela erantzun digu. Ze kontxo, norberak berera!

HOROSKOPO INUZENTEN JOLASA

DOINUA: Norteko trenbidea

1.

Oporraldiak igarotzeko
Karibeko hondartzetan,
HOLA ta PRONTO rebistak daude
nere begi bien bistan.
Horoskopoan begirada bat
nahiz ta gustuko ez izan,
istripurikan gerta ez dadin
paradisurako zitan.

2.

Horoskopoak jartzen duenez
diru kontuan porrota
hegazkineko txartelarekin
patrika guztiz itota.
Maitasunean zorterik eza
bihotzeko minak jota
ea mutilik aurkitzen dudan
besterik ez zait inporta.

3.

Gaur egungo gaixotasunekin
makina bat berriketa
osasunari dagokionez
jatekoari arreta.
Salmonela ta Kolesterolaz
tripako minez beteta
lasaigarri ta aspirinekin
bete behar dut maleta.

4.

Osasunean tripako mina
eta dirua eskasa,
maitasunean zorterik eza
ez daukat oso erraza.
Hau konpontzeko irtenbide bat
bila behar nire kasa
dena dela horoskopo da
inuzenteen jolasa.

BERTSO PAPERAK: B maila

2.SARIA: ARANTZA RAMOS

FITXA TEKNIKOA

ARANTZA RAMOS

- 1980. urteko urriaren 22an jaio zen.
- Bertsoen arloan, B. mailan 2. saria eskuratu du Lore Agirreazaldegirekin batera.
- OHOn zortzi urte eman ondoren, Elgoibarko Batxilergo Institutuan jarraituko ditu ikasketak.
- Oso txikia zela, hiru eskilara salto egin eta krask!!! mingaina erditik "hautsi" omen zuen.

Zentzeladak

✓ Ikasle-irakasleen artean maiz egon ohi dira tirabirak. Ez da gaur goizeko kontua. Halere, izkutuan bada ere, Arantzak onartu du irakasle bati monumentua egingo liokeela. "Ikasketa ertainetara pasatzeko laguntza handia eskaini digun bati egingo nioke. Nahiz eta zorrotza izan eta nota altuak ez jarri, gustura sentitu gara berarekin". Bada zerbait.

✓ Amets xeblebre bati buruzko istorioa kontatzen digu bere bertsoetan zehar. "Bai, kalera pijama jantzita irten nintzen". Gaitzerdi amets hori benetan gertatu ez zaiola, bestela "etxera korrika bueltatu nintzatekeela uste dut".

✓ Nori ez ote diote behin baino gehiagotan honako galdera hau egin: Handitzen zarenean zer izan nahi zenuke? Arantzaren kasuan, "modelo izan nahi nuke. Horretarako piskat hazi egin beharko nintzateke. Tipo ona ere ezinbestekoa da. Polita izatea ez da beharrezkoa, baina laguntzen du. Moda munduak asko erakartzen nau. Jantziak gustuko ditut, pasarelan luzitzeko zein diseinatzeko".

✓ Hurrengo Idaz Lehiaketa berehalakoan etorriko zaigu. Hala ere, Arantzak ez daki zertan hartuko duen parte, idazlanean ala bertsoen atalean. Batean zein bestean, lehiaketen filosofia ez al da parte hartzea?

NERE AMETSA

DOINUA: Axuri beltza

1.

Gauza ugari gertatu zaizkit
azken bolada honetan
horietako bat kontatuko dut
ondorengo kopla hauetan.

2.

Lehengo asteko gau batean
eskola lanak egiten
berandurarte egon ondoren
lotaratu egin nintzen.

3.

Nire ametsa izugarria
izan zen dudarik gabe
edozein gauza emango nuke
gerta ez dadin berriz ere.

4.

Amestu nuen egun batean
berandu esna nintzela
eta presaka ibiltzeagatik
jaztea ahaztu zitzaidala.

5.

Nire pijama gorri-zuria
eta motxila nituela
etxetik kalera irten nintzen
aurreko egunez bezela.

6.

Ni ez nintzen ezertaz ohartzen
kaleko jendea berriz bai,
neri begira denak barrezka
beren aurpegiak alai.

7.

Gorputzera begiratuta
orduan konturatu nintzen
lotsaz beteta korrika hasi
ta ametsa bukatu zen.

8.

Ohetik jaikitzerakoan
amak hauxe esan zidan:
"jantzi erropak ahaztu gabe
ta gauzak sartu motxilan".

BERTSO PAPERAK: C maila

1.SARIA: IRATI AGIRREAZALDEGI

FITXA TEKNIKOA

IRATI AGIRREAZALDEGI

- 1977ko irailak 16an jaio zen.
- B.B.B.ko hirugarren maila bukatu eta U.B.I.n egingo ditu hurrengo eginalak.
- Mingain arina izan du txikitatik, oinez baino lehen ikasi omen zuen hitzegiten.

Zentzeladak

✓ Luze joan da Iratiarekin elkarrizketa. Hala ere, hamargarren hitzerako agerian utzi du bertsoarekiko duen maitasuna. Maitale bati bere gustuko maitea zein den antzematen zaion bezala antzeman dakioke Iratiri.

✓ Ez omen du zailtasun gehiegirik topatu bertsolaritzan, "bapatian igual gehixao idatzixan baino, denbora mugatua, jendia aurrian, nerbixuen aldapia. Idatzizkuak ere baditxu bere zailtasunak, errimarik topatzen ez dozula, baina normalian gehixao bapatekuan".

✓ Laster batean, ikasketekin aurrera jarraitzeko asmorik badauka behintzat, zein karrera egin erabaki beharko du. Guk, sortu berria den "Bertsolaritza" karrera proposatu diogu, berarentzat egokiena: "Gaur egun, ezer gutxik ziurtatzen du etorkizuna, baina etorkizuna ziurtatuta balego, zergatik ez?".

✓ Makina bat txapelketatan hartu du parte. Hamaika nerbioaldi pasatakoa da, baina hala ere hor jarraitzen du. Txapelketen garrantzia galdetzerakoan, erantzuna aurrez prestatuta baleuka bezala eman du: "Orain arte aurrera irten dian gaztiak txapelketei esker irten dia. Txapelketak kendu eta saio gehixao antolatuko balia gazteontzako, ba igual ez. Baina gaur egun txapelketetaz aparte saiorik antolatzen ez danez, orduan beharrezkoak dia". Azken finean, gustuko tokian aldaparik ez.

GUSTUKO TOKIAN ALDAPARIK EZ

DOINUA: Neguaren zai (Xabier Lete)

1.

Bertso kontuan eta kantuan
ibili ohi naiz gustura
astean zehar eskaintzen diot
merezi aina denbora.
Mundu latz hontan eskas garenok
ez goazenez inora,
arrapaladan igo nahi nuke
bertsoen ALDAPAN gora.

2.

Hamar urtekin dei egin zidan
neroni zaletasunak.
Giro honetan ikusi ditut
larrosak eta asunak
Igaro arren une alaiak
pasa mementu lizunak,
ALDAPAN gora bizirik dirau
nire bertso gaitasunak.

3.

Hasieratik hartu nituen
papera eta arkatza.
Eskriba nahi ta idatz ezina
sarri izan arren latza
jaso ditudan sariak dira
nire barne alegrantza
orduantxetik pausorik pauso
gaindituz noa ALDATSA.

4.

Honen ondoren eman zidaten
bapaterako aukera
oso baiezkor agertu nintzen
zorion handiz gainera
baina sarritan egin ohi diot
nik barrenari galdera
zenbat falta den iritsi nadin
MALDA honen gailurrera.

5.

Kontatu ditut bertso munduko
hainbat ardura ta kezka
baina, dena den, giro hontatik
ez naiz joango iheska
bihotz barrenak esaten baitit
gogor jarrai zazu neska
GOGOKOA DEN TOKI BATEAN
ERRIPA ZORROTZIK EZ DA.

ez dudala inoiz taberna komunetako ate ostean deus izkribatu
ez dudala inoiz neskari ukitu begiekin ezik
ez dudala inoiz ukabletatik negar egin
ez diodala inoiz gauari musurik eman ezpainetan
ez dudala inoiz arraun egin ametsak gaindi
ez diodala inoiz bihotzari hatzazalik zorrozten utzi
ez naizela inoiz ezertaz gozatu
ez dudala inoiz ispilurik harrika apurtu
ez dudala inoiz itsasoa orratz batez lehertu nahi izan
ez dudala inoiz poeten bertsorik buruz ikasi
ez naizela inoiz errekan biluzik bainatu
ez dudala inoiz mapamundirik erre
ez dudala inoiz lapurtutako motoarekin kopeta hautsi

aitortzen dut
da naiz

Koldo Izagirre

Ateak zabalik dauzkagu
barrura sartu
eta inolako konpromezurik gabe
liburuak ikus eta azter ditzazuen.

